

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Doctrina Nova Ac Mira De Ignorantia Eximii Domini Gumhari Huygens

Huygens, Gommarus

Coloniæ, 1682

§. 7. An docentes quidpiam contrà jus naturae excuset ignorantia involuntaria.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37083

76 *Doctrina Gummariana*

aut facti ignorantia sit pœna peccati. Fa-
tendum est igitur non minùs ignorantiam
juris positivi, quàm juris naturæ pœnam
peccati esse, aut ostendendum est contra-
rium, quod ostendetur numquam. Con-
clusio itaque sit, aut utraq̃ue excusat, si
sit involuntaria, aut neutra.

S. 7.

*An docentes quidpiam contra
jus naturæ excuset igno-
rantia involuntaria.*

Operantes quidpiam legi naturæ con-
trarium Gummaro sunt prorsus in-
excusabiles, nulla ipsos excusat ignoran-
tia, tum quod ejusmodi ignorantia semper sit
voluntaria, idque à voluntate nostra propria,
tum quia, ut esset aliqua involuntaria, vim
tamen abstergendi omnem peccati macu-
lam non haberet ullam: tam certum est
ergo supplicio aliquem esse dignum, quam
est certum, fecisse ipsum aliquid, quod
re ipsa naturæ legi adversatur, sit puer, sit
adultus, potuerit cavere, non potuerit, sci-
verit

de Ignorantia invincibili 77

verit naturæ legi adversari, non sciverit, perinde est.

At verò quid censendū de Doctoribus, si & hos errare contingat circa jus naturæ, quando docent alios? Respondetur (inquit Obs. 5. ex matt. 15. probari, quod nec hi excusentur: dicitur enim islic, quod in tali casu ipsi docentes cæci sunt, & duces cæcorum, & additur: cæcus autem si cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt. Fateor, consequenter hic docet, seu errat potiùs: etenim docere contrà jus naturæ, est quoddam agere contrà naturæ legem, quæ vetat doceri illa, quæ sibi adversantur. Fatendum est tamen miserrimam esse conditionem Doctorum, si vera docet Gummarus: quid enim? Postquam annos multos chartis impalluerunt Viri ingeniosissimi, omnemque adhibuerunt conatum atque industriam, si tamen, quod est pronum, in materia juris naturæ tam variâ, tam implexâ illos errare contigerit uspiam, pretium laboris non habere aliud, quam ut vocentur *cæci, & duces cæcorum*, nil superesse, quam ut cum discipulis, quos docuerunt, cadant in foveam, numquam indè, si erro-

rem

78 *Doctrina Gummariana*

rem ante mortem non detegant, ac retractent, emerfuri: profectò si ista est causa Doctorum, expedit officium illud nunquam assumere, nedum aspirare ad illud.

Per tuam Methodum remittendi & retinendi peccata, Gummare Sacerdotes absterres ab administrando Sacramento Pœnitentiæ humanæ conditioni tam necessario: per doctrinam hanc de Ignorantia, vereor ne abhorreere facias omnes à munere docendi, quod tamen quàm necessarium sit, ostendit Christus, qui in Ecclesia sua posuit Doctores, quibus tamen non concessit Privilegium errandi nuspam, etiam in ijs, quæ pertinent ad jus naturæ.

Nemo nescit, Viros doctissimos pariter ac Sanctissimos varia docuisse pertinentia ad jus naturæ, quæ sibi post diligens studium, multasque ad Deum fusas preces, videbantur docenda, alios tamen Doctrinâ ac Sanctitate non inferiores, post diligens æque studium, post preces itidem ad Deum fusas docuisse contraria, ac contradictoriè opposita; aut hos aut illos errasse, est necesse; vocandi sunt ergò

de Ignorantia invincibili 79

gò aut hi aut illi *Cæci, & duces cæcorum*; dicendum aut hos aut illos cum ijs, quos docuerunt, cecidisse in foveam. Doctor Angelicus docuit posse Judicem illum, quem privatâ scientiâ certò novit innocentem, si publicis instrumentis probatus sit nocens, fatali supplicio condemnare: pertinet indubiè doctrina hæc ad jus naturæ: Doctorem Angelicum sequuntur Thomistæ omnes: Sententia hæc ob auctoritatem tantam censetur ab omnibus probabilis, si tamen, quod censent pluri- mi, erraverit in hoc Doctor Angelicus, & consequenter erraverint fidelissimi ejus Discipuli, appellandus est Doctor Angelicus *Cæcus & dux cæcorum*: vocandi sunt Thomistæ, & quidem testimonio ipsius Christi, *cæci & duces cæcorum*, dicendum est omnes cecidisse in foveam: profectò nimium durus est hic sermo; Gummare, per Deum obtestor, aliquid saltem excogita, quo leniatur sermo tam durus.

Miratus sum vehementer, ac stupui, quandò in Dictatis publicis Doctoris hujus legi Articuli octavi Observationem sextam

80 *Doctrina Gummariana*

sextam satis prolixam, quâ probare nititur Christum de Doctoribus quibusvis per ignorantiam contra ius naturæ docentibus pronuntiasse *cæci sunt & dures cæcorum*.

Summa hæc est: Scribæ ac Pharisei *Matt. 15. v. 5.* Docebant populum, quod egeni etiam parentes à filiis sint repellendi, quando alimoniam postulant vitæ suæ necessariam, hoc religionis prætextu, ac sanctitatis fuce, quod bona sua velint Deo consecrata, à quo bona omnia proveniunt, simulque præscribebant aptam formulam, quâ licere aiebant tuto repellere Patrem miserimâ egestate oppressum: formula autem erat hæc: *Munus quodcumque est ex me tibi proderit*: quasi quis diceret: Mi Pater stipem à me postulas vitæ tuæ sustentandæ necessariam, ego verò munus quodpiam offeram Deo per Sacerdotes, quo munere placatus optimus Deus extremam, quâ premeris, egestatem sublevabit. Id quod brevius nos dicimus: Deus te adjuvet. Ita sordidi Pharisei religionem avaritiæ suæ prætexentes, eleemosynas egenis parentibus jure naturali debitas, suis cupiditatibus consecrabant, atque hac ratione
irricum

de Ignorantia invincibili 81

irritum faciebant, hoc est exautorabant, antiquabant, abrogabant, aut saltem eludebant Mandatum istud omnibus filiis ab ipso Deo atque à naturâ impositum: *Honora Patrem & Matrem*. Scribas istos atque Phariseos vocabat Christus nomine suo Hypocritas, cæcos & Duces cæcorum.

Hoc Gummaro confirmandæ suæ doctrinæ visum est peridoneum: quare inde quoad rem ipsam (nam verbosior hic est, quam ut lubeat omnia describere) inde inquam sic argumentatur: Scribæ ac Pharisei testimonio ipsius veritatis æternæ cæcerant & Duces cæcorum, quia populum ignoranter instruebant, ac illud docebant, quod naturæ legi adversabatur; ergo Doctores quicumque ignoranter docent, quæ naturæ legi sunt contraria, cæci sunt testimonio ipsius Christi, & Duces cæcorum: Ut autem argumento huic vim addat majorem, de doctrinâ istâ Phariseorum sic loquitur: *Huic sententiæ nec deerant rationes intrinsecæ, nec deerat extrinsecæ auctoritas, habebat proinde intrinsecam probabilitatem, & etiam extrinsecam; nisi forte potius dicendum, quod habuerit plus quam probabilitatem: tum varia adducit, quæ ipsi visa sunt doctrinæ*

82 *Doctrina Gummariana*

Pharisæorum posse conciliare probabilitatem, imo plus quam probabilitatem, quæ mihi legenti, fatebor candidè, occurrebat identidem hæc cogitatio: quando Doctor publicè illa dictabat in scholâ, aut mentem amiserat, aut frontem. Quid enim? Ulline homini mentis compoti, potest incidere, doctrinam Pharisæorum tam apertè falsam, rationis lumini tam manifestè repugnantem vocare probabilem, imo plus quam probabilem, ac proindè moraliter certam, indeque velle concludere, Doctores quoslibet quamlibet doctos, quamlibet sanctos, quantumcumque ad assequendam veritatem allaborarint, ac sudarint, si tamen eos per ignorantiam omninò involuntariam docere quidpiam contigerit legi naturæ contrarium, esse cæcos, esse Duces cæcorum? Quid cogitabant discipuli, dum hæc scribebant? Sed ignoscamus; passio aliqua prædominans virum abripuit, adversus illos, quos per contemptum vocat probabilistas; postquam enim prædominans hæc passio resedit paululum, & mentem recepit, excogitavit nonnulla, quæ ex ignorantia docentes quidpiam contra naturæ legem

de Ignorantia invincibili 83

legem possent excusare, non quidem
omni ex parte, sed tamen aliquo modo.
Inter alia hoc expressit Observ. 10. Mul-
tum præterea ad excusandum accedet, si lu-
benter fateantur, sese, utpote homines, in
hoc si a natura lapsæ constitutos, in doctrinis
suis, etiam contra jus naturæ errare posse, &
quod sequaces ipsorum, si contra jus naturæ
agant, propter illam doctrinam non excusa-
buntur in totum. . . . utrumque proinde meo
rui facit, quilibet docens; quod proinde meo
& mei Principalis nomine lubenter per præ-
sentes facio.

Palam enim profiteamur, nos ab erroribus
omnibus, etiam contra jus naturæ, non ita
esse immunes, quin in aliquos per ignorantiam
errores incidere possimus. Monemus præterea,
quod non in totum excusabuntur, si qui prop-
terea agant contra jus naturæ.

Habes Lector benevole professionem
publicam Doctoris Gummari circa quam
occurrunt mihi dubia nonnulla, de quibus
Virum ipsum consulo.

1. Quis est ille tuus *PRINCIPALIS*,
cujus nomine hoc profiteris palam? An
Franciscus van Viane, cujus tunc temporis
in

84 *Doctrina Gummariana*

in docendo supplebas vices ; an verò *Cornelius Jansenius*, è cujus *PSEUDO-AUGUSTINO* sumpsisti pleraque, quæ tunc docebas præsertim de libertate, ut demonstravit *Gerardus van Viane*.

2. Quare similiter non es professus palam, antequam in lucem protulisti tuam *Methodum remittendi & retinendæ peccata*? Forlan excusationem aliquam invenisses apud Apostolicam Inquisitionem Hispaniæ.

3. Quo argumento probas professionem istam publicam habere multum ponderis ad excusandum illum, qui ex ignorantia contra naturæ legem aliquid docet? Audi Lector ipsius responsum: eleganter istud probat per interrogationem: *Quis enim dubitet, quis ad excusationem venditis rem vitiosam, & periculofam contribuat, si hic, quantum potest vitium manifestet, & præterea Emptorem de periculo admoneat?* Argumentum hoc vocant Scholastici argumentum à paritate rationis. Quæ verò hîc est species, aut umbra paritatis? Venditor hîc ponitur vitium, ac periculum, quod est in mercibus, manifestare *quan-*

tum

de Ignorantia invincibili 85

tum potest, adeoque si quod lateat vitium ignaro Venditore, ignorantia hæc est omninò invincibilis, ac involuntaria, estque ignorantia facti: docens verò in casu quidpiam contrà naturæ legem, ponitur legem hanc ignorare quidem, sed voluntariè voluntate ipsius docentis: nam generale est istud pronuntiatum Gummari juris naturæ *Ignorantia semper est voluntaria, idque à voluntate nostra, propria.* Quæ ergò hæc species argumenti à paritate rationis, cum paritas sit nulla, disparitas immentia? ut esset paritas aliqua, deberet cogitari venditor ille vitium aliquod, aut periculum latens in mercibus ignorare voluntariè, idque voluntate suâ propriâ, sed quam tunc exultationem merebitur venditor?

A P:

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

* * * * *

152